

Asia: OM 24/41/2015

Nimilain uudistamistyöryhmän mietintö

Yleisiä huomioita

Lausuntonne:

-

Mahdolliset kommenttinne:

-

1 luku. Etunimi

Etunimien enimmäismäärää ehdotetaan nostettavaksi kolmesta neljään.

En ota kantaa

Mahdolliset lisäkommenttinne:

-

Etunimien sukupuolisidonnaisuus ehdotetaan säilytettäväksi. Sukupuolisidonnaisuus olisi jatkossakin harkinnanvarainen edellytys, josta voidaan poiketa erityisestä syystä.

Kannatan ehdotusta

Mahdolliset lisäkommenttinne:

Tasa-arvovaltuutettu on viranomainen, jonka tehtävänä on valvoa naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, tasa-arvolaki) noudattamista. Tasa-arvolain tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä.

Tasa-arvovaltuutettu toteaa, että etunimien sukupuolisidonnaisuuden säilyttäminen ei ole ristiriidassa tasa-arvolain kanssa, kunhan sillä ei vaikeuteta transihmisten ja intersukupuolisten mahdollisuutta tarvittaessa korjata etunimensä vastaamaan omaa sukupuoli-identiteettiään.

Mietinnön mukaan Suomessa on käytettävissä myös sukupuolineutraaleja nimivaihtoehtoja. Lisäksi mietinnössä on ehdotettu nimilain 3 §:n 3 kohdassa, että etunimen sukupuolisidonnaisuudesta voidaan poiketa muusta erityisestä syystä. Lakiehdotuksen perusteluissa todetaan, että tällaisena erityisenä syynä voidaan pitää esimerkiksi nimenhakijan sukupuoli-identiteettiin liittyviä syitä. Vastakkaiselle sukupuolelle vakiintunut etunimi voidaan hyväksyä hakijan sukupuoli-identiteettiin liittyvästä syystä. Tämä on hyvä linjaus, jonka tasa-arvovaltuutettu toivoisi näkyvän myös itse lakitekstistä.

Tasa-arvovaltuutetusta on hyvä, että perustelujen mukaan hakijan ei edellytetä esittävän translain (563/2002) 1 §:ssä tarkoitettua selvitystä vastakkaiseen sukupuoleen kuulumisesta. Hakijan luotettavalla tavalla esittämä kokemus sukupuoli-identiteetistään olisi ratkaiseva. Se, mitä pidetään luotettavalla tavalla esitettynä, jätettäisiin soveltamiskäytännössä ratkaistavaksi. Tasa-arvovaltuutetusta olisi tärkeää, että soveltamiskäytäntö olisi mahdollisimman yhtenäinen. Luotettavaksi selvitykseksi nimensä vaihtavan aikuisen henkilön sukupuoli-identiteetistä tulisi riittää hänen oma ilmoituksensa.

Työryhmän mietinnössä ei oteta kantaa siihen, olisiko jatkossa mahdollista ottaa etunimi, joka koostuu miehennimestä ja naisennimestä, jos se vastaisi henkilön sukupuoli-identiteettiä. Tasa-arvovaltuutetun tietoon on tuotu, että osalle transihmisiä tämä voisi olla elämää helpottava vaihtoehto. Joustavuus nimen valinnassa voisi tietyissä tapauksissa auttaa myös viranomaisten kanssa asiointia eikä tasa-arvovaltuutetun näkemyksen mukaan olisi henkilöiden tunnistettavuuden tavoitteen vastainen.

Lakiehdotuksen sukupuolivaikutusten arvioinnissa on hyvä tuoda esiin myös nimilain vaikutukset sukupuolivähemmistöjen asemaan.

Lausuntonne 1 luvusta muilta osin:

-

2 luku. Sukunimi

Sukunimiyhdistelmien käyttöönotto ehdotetaan sallittavaksi. Sukunimiyhdistelmät olisivat mahdollisia aikuisille esimerkiksi vihittäessä (10 ja 13 §), mutta tietyissä tilanteissa myös lapsille (6 ja 7 §). Ehdotuksen mukaan sukunimiyhdistelmät olisivat sallittuja myös tilanteissa, joihin ei liity perhesuhteiden muutosta.

Kannatan sukunimiyhdistelmien sallimista ehdotetussa muodossa

Mahdolliset lisäkommenttinne:

Joustavampi käytäntö lisäisi parien ja perheiden valinnanvapautta.

Käytössä olevien sukunimien suoja ehdotetaan säilytettäväksi entisellään

En ota kantaa

Mahdolliset lisäkommentit:

-

Lausuntonne 2 luvusta muilta osin:

-

3 luku. Nimiviranomaiset ja menettelysäännökset

Lausuntonne 3 luvusta:

Lakiehdotuksen 28 §:n 2 momentin 6 kohdassa ehdotetaan maksutta käsiteltäväksi etunimihakemus, jolla hakija haluaa etunimensä vastaavan sitä sukupuolta kuin mihin hänet väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain mukaan on merkitty. Perustelujen mukaan etunimihakemus tulee tehdä sukupuolen vahvistamista koskevan hakemuksen yhteydessä tai sen jälkeen, jotta se olisi maksuton.

Mietinnössä todetaan, että jos hakija toivoo etunimeään muutettavan ennen sukupuolen vahvistamista koskevaa hakemusta, poikkeamista etunimen sukupuolisidonnaisuudesta joudutaan harkitsemaan yksittäistapauksellisesti. Tuolloin maksettaisiin normaali hakemusmaksu. Tasa-arvovaltuutetusta maksuttomuus olisi hyvä ulottaa koskemaan kaikkia niitä tilanteita, joissa etunimen muuttaminen johtuu henkilön sukupuoli-identiteetistä.

4 luku. Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännökset

Lausuntonne 4 luvusta:

-

5 luku. Erinäiset säännökset

Lausuntonne 5 luvusta:

Lasten kohdalla tulee ensisijaisesti ottaa huomioon lapsen etu. Mietinnössä todetaan, että nimi liittyy olennaisesti lapsen omaan identiteettiin ja jokapäiväiseen elämään. Sen vuoksi lapsen näkemykset on otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti. Tasa-arvovaltuutetusta on tärkeää, että näin toimitaan myös niissä tilanteissa, joissa lapsen etunimen muuttamisen syynä on hänen sukupuoli-identiteettinsä.

Tasa-arvovaltuutetusta on nuoren omaksi kokeman sukupuoli-identiteetin mukaisen elämän helpottamiseksi hyvä, että ehdotuksessa 15 vuotta täyttäneellä alaikäisellä on nimeään koskevassa asiassa huoltajiensa ohella itsenäinen puhevalta. Hänellä on halutessaan mahdollisuus tehdä nimenmuutoshakemus omasta aloitteestaan ja hänen oma mielipiteensä on ristiriitatilanteessa ratkaiseva.

6 luku. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Lausuntonne 6 luvusta:

-

Liitelait

Työryhmän ehdotukseen sisältyy ehdotus muuttaa rekisteröidystä parisuhteesta annettua lakia muun muassa siten, että laista poistetaan rajoitus, jonka perusteella rekisteröidyn parisuhteen osapuoliin ei sovelleta nimilain puolison sukunimeä koskeviä säännöksiä. Uusia parisuhteita ei ole enää voinut rekisteröidä 1 päivästä maaliskuuta 2017 lähtien, joten muutos soveltuisi vain rekisteröidyn parisuhteen kuluessa tai parisuhteen purkautumisen jälkeen tehtyihin nimenmuutoksiin.

Kannatan ehdotusta

Mahdolliset lisäkommentit:

-

Yksityiskohtaisia huomioita

Pykäläkohtaiset tekniset huomiot:

-

Maarianvaara Jukka
Tasa-arvovaltuutettu

Lundell-Kiuru Minna
Tasa-arvovaltuutettu